প্রতিবেদনযোগ্য

ভাৰতৰ উচ্চতম ন্যায়ালয়

দেৱানী আপীল ক্ষেত্রাধিকাৰ

দেৱানী আপীল নং ৪৬২৭/২০২১

বিশেষ অনুমতি (দেৱানী) আবেদন নং ২৪৭৩৫/২০১৪ ৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা)

ৰাতুল মহন্ত ..... আপীলকাৰী(সকল)

বনাম

নির্মলেন্দু সাহা ..... উত্তৰদাতা(সকল)

ৰায়

ন্যায়ধীশ এ. এছ. বোপান্না –

১) আপীলকাৰীয়ে উত্তৰদাতাৰ বিৰুদ্ধে গুৱাহাটীস্থিত কামৰূপৰ ২নং মুনছিফ আদালতত স্বত্ব গোচৰ ৩৩৪/২০১১ ৰুজু কৰি আদালতৰ ঘোষণা বিচাৰে যে গোচৰৰ অনুসূচী- ‘ক’, ‘খ’ আৰু ‘গ’ ত উল্লেখ কৰা স্থানৰ পশ্চিম সীমাত এটা উমৈহতীয়া ৰাজহুৱা নলা আছে যিটো বাদীয়ে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে। ইয়াৰ উপৰিও ঘোষণা বিচৰা হৈছে যে গোচৰৰ অনুসূচী- ‘গ’ ৰ সীমাত থকা ৰাজহুৱা নলা গোচৰৰ মাটিৰ সৈতে সংযুক্ত বিবাদীৰ মাটিত বিবাদীয়ে কোনো সময়তে বাধা দিব নোৱাৰে। ইয়াৰ উপৰিও আপীলকাৰীয়ে এক আনুষঙ্গিক সকাহ হিচাপে উক্ত নলাটোৰে যাতে জিএমচিৰ মূল নলালৈকে যাতে পানী মুক্তভাৱে বৈ যাব পাৰে তাৰ বাবেও উত্তৰদাতাৰ বিৰুদ্ধে স্থায়ী নিষেধাজ্ঞা বিচাৰিছে ।

২. প্রতিপক্ষ হাজিৰ হোৱাৰ পিছত বাদীয়ে তেওঁৰ বিতর্কিত দাবী গুণাগুণৰ ভিত্তিত উত্থাপন কৰে। লগতে প্রতিপক্ষই গুৱাহাটী পৌৰ নিগম আইন, ১৯৭১ (চমুকৈ জিএমচি আইন)ত থকা

বিধানসমূহৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি গোচৰটো গ্ৰহণ কৰাৰ বাবে দেৱানী আদালতৰ অধিকাৰক্ষেত্ৰৰ বিষয়টো উত্থাপন কৰে। উক্ত গোচৰত যিহেতু আপীলকাৰীয়েও অস্থায়ী নিষেধাজ্ঞাৰ বাবে আবেদন কৰিছিল, সেয়েহে বিচাৰ আদালতে গোচৰ বিবেচনাধীন অৱস্থাত সেয়া প্ৰদান কৰিছিল, অৱশ্যে অধিকাৰক্ষেত্ৰৰ সন্দৰ্ভত উত্থাপন কৰা আপত্তি কথা উল্লেখ নকৰাকৈ। সেয়েহে প্ৰতিবাদীয়ে দেৱানী কাৰ্যবিধিৰ (চমুকৈ চি.পি.চি.) আদেশ ৪৩ নিয়ম ১ৰ লগতে ধাৰা ৯৬(১)ৰ অধীনত নিম্ন আপীল আদালতত আপীল দাখিল কৰি নিষেধাজ্ঞাৰ আদেশক প্ৰত্যাহ্বান জনাইছিল। আপীলত প্ৰতিবাদীয়ে (যিজন আপীলকাৰী আছিল) যুক্তি দিছিল যে বিদ্বান মুনচিফ আদালতৰ ৩০.০৯.২০১১ তাৰিখৰ আদেশ ন্যায্য নহয় যিহেতু জিএমচি আইনৰ দেৱানী আদালতৰ অধিকাৰক্ষেত্ৰৰ ওপৰত থকা বাধা বিবেচনা কৰি গোচৰৰ গ্ৰহণযোগ্যতাৰ বিষয়টো গোচৰটোৰ মৌলিক বিষয়। যুক্তি দিয়া হৈছিল যে গোচৰত বিচৰা আন কোনো সকাহ বিবেচনা কৰাৰ আগতে এই কথাটো বিবেচনা কৰি সিদ্ধান্ত লোৱাটো প্ৰয়োজনীয়। নিম্ন আপীল আদালতে উক্ত বিবিধ আবেদন নং ৩৩/২০১১ ত ২১.০৯.২০১২ তাৰিখৰ আদেশৰ জৰিয়তে এই সিদ্ধান্তত উপনীত হয় যে বিচাৰ ক্ষমতাৰ দিশটো আৰম্ভণিতে বিদ্বান মুনছিফ আদালতেহে নিৰ্ণয় কৰিব লাগে। সেয়েহে, বিষয়টোৰ গুৰুত্ব বিবেচনা নকৰাকৈয়ে নিম্ন আপীল আদালতে উক্ত আপীলত বিবাদিত আদেশটো বাতিল কৰি আন কোনো সকাহ প্ৰদানৰ কথা বিবেচনা কৰাৰ আগতে বিচাৰ ক্ষমতাৰ প্ৰশ্নটো নিৰ্ণয় কৰাৰ বাবে গোচৰটো বিচাৰ আদালতলৈ প্ৰেৰণ কৰে।

৩. উক্ত আদেশত অসন্তুষ্ট হোৱা বুলি দাবী কৰা আপীলকাৰীয়ে গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ত পুনৰীক্ষণ আবেদন চি.আৰ.পি নং ২৬০/২০১৩ দাখিল কৰে। বিদ্বান ন্যায়াধীশে পৰস্পৰৰ যুক্তিসমূহৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি ২৯.০৮.২০১৩ তাৰিখৰ আদেশৰ জৰিয়তে নিম্ন আপীল আদালতৰ সিদ্ধান্তৰ সৈতে সন্মতি প্ৰকাশ কৰিছিল যে গোচৰটো গ্ৰহণ কৰাৰ বাবে দেৱানী আদালতৰ

অধিকাৰক্ষেত্ৰ আৰম্ভণিতে নির্ণয় কৰা হ'ব। সেই অনুসৰি পুনৰীক্ষণ আবেদনখন নিষ্পত্তি কৰা হয়। পক্ষসমূহক বিদ্বান মুনছিফৰ আদালতত নিজৰ যুক্তি দাখিল কৰিবলৈ অনুমতি দিয়া হয়।

৪. সেই অনুসৰি বিদ্বান মুনছিফ আদালতে অধিকাৰক্ষেত্ৰৰ সৈতে জড়িত বিষয়টো বিবেচনা কৰিছে আৰু ১৬.১১.২০১৩ তাৰিখৰ আদেশৰ দ্বাৰা এই সিদ্ধান্তত উপনীত হৈছে যে জিএমচি আইনৰ অধীনত থকা বাধাটো গোচৰটোত প্ৰাৰ্থনা কৰা সকাহৰ প্ৰকৃতিৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি গোচৰটোৰ তথ্য বা পৰিস্থিতিৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য নহয়। সেই অনুসৰি বিদ্বান মুনছিফ আদালতে ৰায় দিছে যে দেৱানী আদালতৰ পক্ষসমূহৰ মাজত গোচৰৰ বিচাৰ কৰাৰ অধিকাৰ আছে। ১৬.১১.২০১৩ তাৰিখৰ উক্ত আদেশত অসন্তুষ্ট বুলি দাবী কৰা এই আপীলৰ প্ৰতিবাদীয়ে গৌহাটি উচ্চ ন্যায়ালয়ত পুনৰীক্ষণ আবেদন চিআৰপি নং ১২৮/২০১৮ত দাখিল কৰে। বিদ্বান ন্যায়াধীশগৰাকীয়ে ০৬/০৬/২০১৪ তাৰিখৰ আদেশৰ জৰিয়তে ৰায় দিছে যে এই গোচৰ দেৱানী আদালতৰ অধিকাৰক্ষেত্ৰৰ পৰা বাহিৰত ৰাখিব লাগে আৰু পক্ষসমূহে জিএমচি আইনৰ অধীনত নির্ধাৰিত পদ্ধতিৰ অধীনতহে সকাহ বিচাৰিব লাগে । সেই প্ৰেক্ষাপটত পুনৰীক্ষণ আবেদনত বিবাদিত ১৬/১১/২০১৩ তাৰিখৰ আদেশ বাতিল কৰা হয় আৰু গোচৰটোৰ গ্ৰহণযোগ্যতা নাই বুলি ধৰা হয় আৰু জিএমচি আইনৰ প্ৰাসংগিক বিধানৰ অধীনত আপীলকাৰীয়ে তেওঁৰ অভিযোগ দাখিল কৰি বিচৰা স্বাধীনতা সংৰক্ষিত কৰা হয়। সেই অনুসৰি, স্বত্ব গোচৰ নং ৩৩৪/২০১১ত থকা অভিযোগ খাৰিজ কৰাৰ নির্দেশ দিয়া হয়। সেয়েহে গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ে গৃহীত কৰা ০৮/০৪/২০১৪ তাৰিখৰ আদেশত অসন্তুষ্ট হোৱা বুলি দাবী কৰা আপীলকাৰীয়ে এই আদালতত আপীল দাখিল কৰিছে।

৫. বিবাদিত আদেশক প্ৰত্যাহ্বান জনাই আবেদনকাৰীৰ বিদ্বান অধিবক্তা শ্ৰীপার্থিব কুমাৰ গোস্বামীয়ে যুক্তি দিছে যে প্ৰথম পর্যায়ত নিম্ন আপীল আদালত আৰু বর্তমানৰ পর্যায়ত উচ্চ ন্যায়ালয়ে এই সিদ্ধান্তত উপনীত হোৱাত ভুল কৰিছিল যে গোচৰটোৰ গ্ৰহণযোগ্যতা নাই । এই

যুক্তি হৈছে যে উচ্চ ন্যায়ালয়ে এই গোচৰটো দেৱানী প্ৰক্ৰিয়া সংহিতাৰ আদেশ ৭ নিয়ম ১১(ঘ)ৰ অধীনত সামৰি লোৱা আৰু দেৱানী গোচৰটো নিষিদ্ধ কৰাৰ বাবে দিয়া যুক্তি গ্ৰহণ কৰাটো ন্যায্য নহয় । এই যুক্তি হৈছে যে জিএমচি আইন বা আপাততঃ বলবৎ থকা আন কোনো আইনৰ অধীনত গোচৰত বিচৰা সকাহৰ ধৰণৰ বাবে দেৱানী আদালতত গোচৰ দাখিল কৰাত কোনো বাধা নাই। সেই সন্দৰ্ভত বিদ্বান অধিবক্তাই জিএমচি আইনৰ ধাৰা ৩৪১ৰ কথা উল্লেখ কৰিছে যি ধাৰাত অধিকাৰক্ষেত্ৰৰ সীমাৰ কথাৰ লগতে এইটোও উল্লেখ আছে যে একেখিনি বাধা প্ৰযোজ্য কৰা অংশটোৰ অধীনত দিব পৰা সকাহৰ মাজতে সীমাবদ্ধ। সেই সন্দৰ্ভত আইনখনৰ ষষ্ঠ খণ্ডৰ উল্লেখ কৰি যুক্তি দিয়া হৈছে যে যদি কোনো দেৱানী গোচৰ নিষিদ্ধ কৰা হৈছে, তেন্তে সেয়া কেৱল ধাৰা ৩২২ত উল্লেখ কৰা কাৰ্যকলাপৰ প্ৰকৃতি আৰু আইনখনৰ ষষ্ঠ খণ্ডত উল্লেখ কৰা অন্যান্য বিধানৰ ক্ষেত্ৰতহে প্ৰযোজ্য। এই গোচৰত বিচৰা সকাহটো গোচৰৰ অনুসূচীৰ মাটিৰ পশ্চিম দিশত অৱস্থিত নলা এটাৰ সন্দৰ্ভত আৰু বাদীজনে মাটি ক্ৰয় কৰাৰ সময়ৰ পৰাই উপভোগ কৰি থকা পানীৰ মুক্ত প্ৰবাহৰ অধিকাৰ সুৰক্ষিত কৰাৰ বাবে বুলি যুক্তি দিয়া হৈছে। এনে অধিকাৰ সুৰক্ষিত কৰিব বিচৰাটো দেৱানী আদালতৰ ক্ষেত্ৰাধিকাৰৰ ভিতৰত। জিএমচি আইনৰ ধাৰা ২৪৬, ২৪৭ আৰু ২৪৮ত থকা বিধানসমূহে উপায়ুক্তৰ ক্ষমতাৰ কথা উল্লেখ কৰিলেও উক্ত বিধানসমূহৰ অধীনত বাদীৰ বাবে উপলব্ধ যিকোনো অধিকাৰ কেৱল বাদীয়ে বিচৰা সকাহৰ বাবেহে হ'ব পাৰে, কিন্তু যিকোনো পৰিস্থিতিত গোচৰটো চলাই ৰখাৰ ক্ষেত্ৰত বাধা হিচাপে গণ্য কৰিব নোৱাৰি। সেয়েহে উচ্চ ন্যায়ালয়ে গৃহীত কৰা আদেশ স্থায়ী নহয় আৰু গোচৰটো গুণাগুণৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি আগবঢ়াই নিব লাগে বুলি যুক্তি দিয়া হয়।

৬. প্ৰতিবাদীৰ বিদ্বান অধিবক্তা শ্ৰীযুত অৰুণাভ চৌধুৰীয়ে উচ্চ ন্যায়ালয়ে গৃহীত কৰা আদেশক বাহাল ৰাখিব বিচাৰে। বিতৰ্কটো হ'ল যে জিএমচি আইনখনত আইনখনৰ অধীনত উপায়ুক্তই

বিবেচনা কৰিবলগীয়া সা-সুবিধাসমূহৰ সৈতে জড়িত বিষয়সমূহ বিবেচনা কৰাৰ ক্ষেত্ৰত দেৱানী আদালতৰ বিৰুদ্ধে বাধা আৰোপ কৰাৰ কথা উল্লেখ আছে। আনকি জিএমচি আইনৰ ৩৪১ নং ধাৰাত কেৱল ষষ্ঠ খণ্ডৰ সন্দৰ্ভতহে স্পষ্ট নিষেধাজ্ঞাৰ কথা উল্লেখ আছে বুলি ধৰি ল'লেও জিএমচি আইনৰ ধাৰা ২৪৬, ২৪৭ আৰু ২৪৮ত উল্লেখ কৰা বিধানসমূহে নিষ্কাশন সম্পৰ্কীয় অধিকাৰৰ বাবে বিচৰা মাটিৰ মালিকক উপায়ুক্তৰ কাষ চাপিবলৈ সুবিধা প্ৰদান কৰে, যিয়ে উক্ত বিষয়টোৰ সিদ্ধান্ত ল'ব। সেই প্ৰসংগত, এইটো দাবী কৰা হয় যে যদিও ধাৰা ৩৪১-ক পঞ্চম খণ্ডৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য কৰা হোৱা নাই, প্ৰয়োজনীয় প্ৰভাৱৰ দ্বাৰা, মোকৰ্দমাটো নিষিদ্ধ হৈ থাকিব। তেওঁৰ যুক্তি হৈছে যে এই ক্ষেত্ৰত বাদীয়ে ৰাজহুৱা নলাটোৰ ওপৰত অধিকাৰ দাবী কৰিছে । যিহেতু আইনখনে ইয়াৰ প্ৰতিকাৰৰ ব্যৱস্থা কৰিছে, গতিকে ইয়াক সাধাৰণ ’ৰ অধীনত বিবেচনা কৰিব নোৱাৰি। তেওঁ কয় যে উচ্চ ন্যায়ালয়ে দেৱানী প্ৰক্ৰিয়া সংহিতাৰ আদেশ ৭ নিয়ম ১১(ঘ)ত থকা বিধানটো প্ৰয়োগ কৰি এই গোচৰটো দেৱানী আদালতে বিচাৰ কৰাৰ অধিকাৰ নাই বুলি ধৰি লোৱাটো ন্যায্য আছিল। এই দৃষ্টিকোণৰ পৰা নিৰ্দেশিত অভিযোগ নাকচ কৰাটো ন্যায্য। আপীলকাৰীক প্ৰতিকাৰ দিয়া হয় আৰু বিকল্প ব্যৱস্থা লবলৈ অনুমতি দিয়া নহয়। এনে পৰিস্থিতিত বিবাদিত আদেশত হস্তক্ষেপৰ প্ৰয়োজন নাই।

৭. ওপৰোক্ত বিতৰ্কসমূহৰ পটভূমিত, গোচৰৰ প্ৰকৃতি আৰু তাত প্ৰাৰ্থনা কৰা সকাহ কেৱল সীমিত পৰিমাণেহে লক্ষ্য কৰিব লাগিব যাতে দেৱানী আদালতৰ গোচৰটো বিচাৰ কৰাৰ অধিকাৰ আছিল নে নাই বা জিএমচি আইনত প্ৰদান কৰা ক্ষেত্ৰাধিকাৰৰ ক্ষেত্ৰত বাধা প্ৰযোজ্য হ'ব নে নাই সেই বিষয়ে এটা সিদ্ধান্তত উপনীত হ'ব পাৰে। সেই দিশটোৰ বিষয়ে অৱগত কৰাৰ আগতে, চিপিচিৰ ৯ নং অনুচ্ছেদত থকা বিষয়বস্তুৰ প্ৰতি মনোযোগ দিয়াটো প্ৰয়োজনীয়, যত দেৱানী আদালতৰ ক্ষেত্ৰাধিকাৰ বিষয়ে উল্লেখ আছে । ইয়াত তলত দিয়া ধৰণে লিখা আছেঃ-

"৯। স্পষ্ট বা অন্তর্নিহিতভাৱে নিষিদ্ধ কৰা গোচৰৰ বাহিৰে আদালতৰ (ইয়াত সন্নিবিষ্ট বিধানসমূহৰ অধীনত) সকলো দেৱানী প্ৰকৃতিৰ গোচৰৰ বিচাৰ কৰাৰ অধিকাৰ থাকিব।

ব্যাখ্যা ১-

যিটো গোচৰত মাটি বা কোনো কার্যালয়ৰ অধিকাৰক লৈ প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰা হয় সেয়া দেৱানী প্ৰকৃতিৰ গোচৰ হয়, যদিও এনে অধিকাৰ সম্পূৰ্ণৰূপে ধৰ্মীয় ৰীতি-নীতি বা অনুষ্ঠান সম্পৰ্কীয় প্ৰশ্নৰ সিদ্ধান্তৰ ওপৰত নির্ভৰ কৰিব পাৰে।

ব্যাখ্যা ২-

এই ধাৰাটোৰ উদ্দেশ্যৰ বাবে ব্যাখ্যা ১-ত উল্লেখ কৰা কার্যালয়ৰ সৈতে কোনো মাচুল সংলগ্ন হয় নে নহয় বা এনে কার্যালয় কোনো বিশেষ স্থানৰ সৈতে সংলগ্ন হয় নে নহয় সেয়া কোনো বিচার্যৰ বিষয় নহয়।"

ইয়াক সাধাৰণভাৱে পর্য্যালোচনা কৰিলেও গম পোৱা যায় যে আদালতক প্ৰত্যক্ষ বা পৰোক্ষভাৱে নিষেধ কৰা গোচৰৰ বাহিৰে দেৱানী প্ৰকৃতিৰ সকলো গোচৰৰ বিচাৰ কৰাৰ অধিকাৰ থাকিব। এই পটভূমিত যদিও এই গোচৰটোত চিপিচিৰ আদেশ ৭ নিয়ম ১১(ঘ)ৰ অধীনত আবেদন বিবেচনা কৰি বিদ্বান মুনছিফ আদালতত বিষয়টো উত্থাপন হোৱা নাছিল, এই কথা লক্ষ্য কৰি যে উচ্চ ন্যায়ালয়ে উক্ত বিধানটো প্ৰয়োগ কৰি গোচৰ বিচাৰ কৰিব পৰাটো নিষিদ্ধ কৰা হৈছে নে নাই সেই বিষয়ে বিবেচনা কৰিছে আৰু পৰৱর্তী সময়ত ৰায় দিছে যে দেৱানী আদালতৰ কোনো অধিকাৰ নাই আৰু আর্জি নাকচ কৰাৰ নির্দেশ দিছে, সেই ক্ষেত্ৰত আদেশ ৭ নিয়ম ১১(ঘ)ত থকা বিধানটোৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰখাটো উপযুক্ত হ'ব, যিটো তলত লিখা আছে:-

"আদেশ ৭ নিয়ম ১১

আর্জি নাকচ কৰা- তলত উল্লেখ কৰা কাৰণ সমুহৰ বাবে আর্জি নাকচ কৰা হ'ব:

(ক) xx xx xx xx

(খ) xx xx xx xx

(গ) xx xx xx

(ঘ) যি গোচৰত আর্জিৰ উক্তিৰ পৰা দেখা যায় যে গোচৰটো যিকোনো আইনৰ দ্বাৰা নিষেধ কৰা হব ।

(ঙ) xx xx xx xx

(চ) xx xx xx xx xx"

ওপৰত উল্লেখ কৰা বিধানটো পঢ়িলে ইংগিত পোৱা যায় যে যদি এনে গোচৰ কোনো আইনৰ দ্বাৰা প্রত্যক্ষ বা পৰোক্ষভাৱে নিষেধ কৰা হয়, তেন্তে দেৱানী আদালতে গোচৰটো গ্রহণ কৰাত বাধা দিব পাৰে। ইয়াৰ উপৰিও, আদেশ ৭ নিয়ম ১১(ঘ)ত উল্লেখ আছে যে আর্জিত থকা বক্তব্যৰ পৰা গোচৰটো কোনো আইনৰ দ্বাৰা নিষিদ্ধ হোৱা যেন লাগে, তেনে ক্ষেত্রত আর্জি নাকচ কৰা হ'ব।

৮. সেই পটভূমিত, এই গোচৰটোৰ আর্জি চালে দেখা যায় যে আপীলকাৰীয়ে দাখিল কৰা গোচৰটোৰ বিষয়বস্তু হ'ল যে তেওঁ ধন চন্দ্র মহন্ত নামৰ এজন ব্যক্তিৰ সৈতে ০৮.১২.১৯৯৭ তাৰিখে শ্রীশৈলেন্দ্র মেধি আৰু অন্যান্যৰ পৰা ১৫ লেছা জোখৰ 'ক' তফছিল মাটি ক্রয় কৰিছিল। ধন চন্দ্র মহন্ত ডাঙৰীয়াই সেই মাটিত আপীলকাৰীৰ সপক্ষে নিজৰ অধিকাৰ ত্যাগ কৰিছিল। এইদৰে আপীলকাৰীজনে 'ক' তফছিল মাটিৰ একমাত্র মালিক হৈছিল। এইটো দাবী কৰা হৈছে যে বিক্রীৰ দলিলখনত উল্লেখ আছে যে মাটিৰ পশ্চিম সীমাৰ শেষৰ অংশত এটা পানী নিষ্কাশনৰ নলা আছিল যিটো শ্রীমতী সুৰোলা দেৱীৰ মাটিৰ পশ্চিম সীমাৰে গৈছিল আৰু য'ত গুৱাহাটী পৌৰ নিগম (জিএমচি)ৰ দ্বাৰা পৰিচালিত ৰাজহুৱা নলাটো সংযুক্ত হৈ আছিল। কাষৰীয়া মাটিৰ আন এজন মালিকে ০৮.১২.১৯৯৭ তাৰিখৰ বিক্রীৰ চুক্তিপত্রৰ অধীনত তপছিল খ মাটি ক্রয় কৰিছিল য'ত পশ্চিম সীমাও জিএমচিৰ ৰাজহুৱা নলাক সংযোগ কৰা পানীৰ নলাৰ মাজেৰে পাৰ হৈ যায়।

৯. ইয়াৰ উপৰিও আর্জিত কোৱা হৈছে যে আপীলকাৰীৰ মাটিৰ দক্ষিণ দিশত থকা মাটিৰ মালিক প্রতিবাদীয়ে ২৪.০৪.১৯৮৪ তাৰিখৰ বিক্রীৰ দলিলৰ জৰিয়তে ১৩ লেছা মাটি ক্রয় কৰিছিল য'ত পশ্চিম সীমাটো ৰাজহুৱা নলা হিচাপে দেখুওৱা হৈছে। যদিও ক্রয়ৰ সময়ত উক্ত উমৈহতীয়া নলাটো বিদ্যমান আছিল আৰু ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল, প্রতিবাদীয়ে আৰ.চি.চি সামগ্রী পেলাই ইয়াক অৱৰোধ কৰাৰ অভিযোগ উত্থাপন হৈছে আৰু সেয়েহে আপীলকাৰীৰ মাটিলৈ পানী বৈ গৈছিল। এই পৰিপ্রেক্ষিতত আপীলকাৰীয়ে সকাহ বিচাৰি প্রার্থনা কৰিছিল যে যে 'ক',

'খ' আৰু 'গ' তফছিলৰ মাটিৰ পশ্চিম সীমাত এটা উমৈহতীয়া নলা আছে যিটো ব্যৱহাৰ কৰিব দিব লাগে আৰু আৰ্জিত উল্লেখ কৰা প্ৰাৰ্থনাত উল্লেখ কৰা হৈছে যে জিএমচিৰ মূল নলাটোলৈকে পানী প্ৰবাহিত কৰিবলৈ অনুমতি দিবলৈ পানীৰ নলাটো শান্তিপূৰ্ণ ব্যৱহাৰৰ কৰিব কৰিব দিব লাগে বুলি নিষেধাজ্ঞাটো জাৰি কৰিব লাগে।

১০. গতিকে প্ৰশ্ন হয় যে আৰ্জিত প্ৰাৰ্থনা কৰা সকাহৰ প্ৰকৃতি কেৱল জিএমচি আইনৰ ক্ষেত্ৰৰ ভিতৰত পৰে নেকি আৰু দাখিল কৰা গোচৰটো আৰু প্ৰাৰ্থনা কৰা সকাহ জিএমচি আইনৰ কোনো ব্যৱস্থাৰ দ্বাৰা বাধাপ্ৰাপ্ত নেকি যত দেৱানী আদালতক চিপিচিৰ ধাৰা ৯ৰ অধীনত বিবেচনা কৰা গোচৰটো গ্ৰহণ কৰাৰ পৰা বঞ্চিত কৰিব পৰা যায়, যদি আছে, তেন্তে বৰ্তমানৰ প্ৰকৃতিৰ আৰ্জি চিপিচিৰ আদেশ ৭ নিয়ম ১১(ঘ)ৰ অধীনত পৰিকল্পনা কৰা ধৰণে নাকচ কৰাৰ বাবে দায়বদ্ধ আছিল নেকি।

১১. প্ৰথমতে জি. এম. চি. আইনৰ ধাৰা ৩৪১-ৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰখাটো প্ৰয়োজনীয়, যিয়ে দেৱানী আদালতৰ অধিকাৰক্ষেত্ৰৰ সীমা নিৰ্ধাৰণ কৰে, যিটো তলত দিয়া ধৰণৰ:

> "**৩৪১- অধিকাৰক্ষেত্ৰ-** অন্য ধৰণে স্পষ্টভাৱে উল্লেখ নাথাকিলে, কোনো দেৱানী আদালতৰ কোনো বিবাদৰ নিষ্পত্তি, সিদ্ধান্ত বা মোকাবিলা কৰাৰ অধিকাৰ নাথাকিব, যিটো এই অংশৰ দ্বাৰা বা ইয়াৰ অধীনত আয়ুক্তই নিষ্পত্তি, সিদ্ধান্ত বা মোকাবিলা কৰিব লাগে"।

কথাখিনি পঢ়িলে ইংগিত পোৱা যায় যে কোনো দেৱানী আদালতে কোনো বিবাদৰ নিষ্পত্তি, সিদ্ধান্ত বা মোকাবিলা কৰাৰ অধিকাৰ নাথাকিব যিটো ধাৰা ৩৪১ ৰ অধীনত থাকে আৰু আয়ুক্তই নিষ্পত্তি, সিদ্ধান্ত বা মোকাবিলা কৰাটো প্ৰয়োজনীয়। ষষ্ঠ খণ্ড যাৰ অধীনত বাধা আৰোপ কৰা হয় সেইটো ভূমি, অট্টালিকা আৰু ৰাস্তাৰ সৈতে জড়িত। গতিকে ইয়াৰ পৰা স্পষ্টকৈ বুজা যায় যে পৌৰ নিগমৰ সীমাৰ ভিতৰত বাস কৰা দুজন ব্যক্তিগত ব্যক্তিৰ মাজত উমৈহতীয়া পানী নিষ্কাশনৰ সৈতে জড়িত বিষয়টো এনে এটা বিষয় নহয় যাৰ সন্দৰ্ভত সকাহৰ বাবে দেৱানী আদালতৰ কাষ চপাৰ বিৰুদ্ধে থকা বাধা বিবেচনা কৰা হয়।

১২. জি. এম. চি. আইনখনে নিঃসন্দেহে আয়ুক্তক পৌৰসভাৰ নলাৰ সৈতে সংযুক্ত নলাৰ ব্যৱহাৰ কেনেদৰে ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে সেই বিষয়ে নিয়ন্ত্ৰণ কৰিবলৈ ক্ষমতা প্ৰদান কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰিছে। এই সম্পৰ্কে বিধানসমূহ জি. এম. চি. আইনৰ পঞ্চম খণ্ডৰ ধাৰা ২৪৬, ২৪৭ আৰু ২৪৮ ত সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। উক্ত বিধানসমূহ তলত দিয়া ধৰণৰঃ-

২৪৬. নলাৰ মালিক বা যৌথ মালিকৰ আনক ইয়াৰ ব্যৱহাৰৰ অনুমতি দিয়াৰ বাধ্যবাধকতা: পৌৰ বিভাগৰ নলা বা আয়ুক্তই পানী নিষ্কাশনৰ বাবে নির্ধাৰণ কৰা অন্য ঠাইৰ সৈতে সংযুক্ত নলাৰ প্রতিজন মালিক ধাৰা ২৪৮ৰ অধীনত নির্ধাৰিত চর্তত আন ব্যক্তিক ইয়াৰ ব্যৱহাৰৰ অনুমতি দিবলৈ বা আন ব্যক্তিক ইয়াৰ যৌথ মালিক হিচাপে স্বীকাৰ কৰিবলৈ বাধ্য হ'ব।

২৪৭. নলা ব্যৱহাৰৰ অধিকাৰ মালিকৰ বাহিৰে আন ব্যক্তিয়ে কেনেকৈ লাভ কৰিব পাৰে: যিকোনো ব্যক্তিয়ে নিজৰ চৌহদটো পৌৰবিভাগৰ নলাৰ লগত যি অইন নলাৰে সংযুক্ত কৰিব বিচাৰে যাৰ তেওঁ মালিক নহয়, তেওঁ মালিকৰ সৈতে ব্যক্তিগতভাৱে তেওঁৰ নলা ব্যৱহাৰ কৰাৰ অনুমতিৰ বাবে ব্যৱস্থা কৰিব পাৰে, বা এনে নলা ব্যৱহাৰ কৰাৰ কর্তৃত্বৰ বাবে আয়ুক্তৰ ওচৰত আবেদন কৰিব পাৰে।

২৪৮. আয়ুক্তই নলাৰ মালিকৰ বাহিৰে আন ব্যক্তিক নলা ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ কর্তৃত্ব প্রদান কৰিব পাৰে বা তেওঁক ইয়াৰ যুটীয়া ব্যৱহাৰকাৰী বুলি ঘোষণা কৰিব পাৰে: (১) যদি আয়ুক্তই বিশ্বাস কৰে যে কোনো চৌহদৰ মালিক বা দখলদাৰে তেওঁলোকৰ মাটিৰ নিষ্কাশনৰ সর্বোত্তম উপায় আন এজন ব্যক্তিৰ নলাৰ জৰিয়তে হয়, তেন্তে তেওঁলোকে প্রথমে নলাৰ মালিকক আপত্তি কৰাৰ সুযোগ দিব লাগিব। যদি কোনো আপত্তি নাথাকে বা যদি আপত্তি কৰিলেও সেইটো অবৈধ বিবেচিত হয়, তেন্তে আয়ুক্তই মালিক বা দখলদাৰক নলা ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ বা যুটীয়া মালিক হোৱাৰ বাবে কর্তৃত্ব প্রদান কৰিব পাৰে। ভাড়া, ক্ষতিপূৰণ, সংযোগ আৰু ৰক্ষণাবেক্ষণৰ সন্দর্ভত ন্যায্য চর্তত এইটো কৰা হ'ব। । (২) উপধাৰা (১)ৰ অধীনত যিকোনো কাম সম্পাদনৰ সন্দর্ভত, যিজন ব্যক্তিৰ পক্ষত আয়ুক্তৰ আদেশ দিয়া হয়, তেওঁ ধাৰা ২৪৫ৰ উপধাৰা (৪)ত উল্লেখ কৰা একে নিষেধাজ্ঞা আৰু দায়বদ্ধতাৰ অধীনত থাকিব।

১৩. ওপৰত উল্লেখ কৰা বিধানসমূহ পঢ়িলে ইংগিত পোৱা যায় যে জিএমচি আইনৰ অধীনত কর্তৃত্ব প্রদান কৰি আয়ুক্তক কোনো নলাৰ মালিক বা সহ-মালিকক এনে নলাৰ মালিক নোহোৱা ব্যক্তিক সেই নলা ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ অনুমতি দিবলৈ বাধ্য কৰিবলৈ ক্ষমতা প্রদান কৰা হৈছে। কার্যতঃ আয়ুক্তক মাটিৰ মালিকৰ সপক্ষে আন কোনো মাটিৰ মালিকৰ মালিকানাধীন নলাৰ জৰিয়তে পানী নিষ্কাশন কৰাৰ অধিকাৰ সৃষ্টি কৰাৰ কর্তৃত্ব দিয়া হৈছে। ওপৰত উল্লেখ কৰা আৰু পর্যবেক্ষণ কৰা গোচৰটোৱে ইংগিত দিয়ে যে আপীলকাৰীয়ে দাবী কৰা অধিকাৰ সুৰক্ষিত আৰু অব্যাহত ৰাখিবলৈ বিচাৰিছে। এই যুক্তি দিয়া নাই যে তেওঁলোকৰ কোনো এজনেই নলাটোৰ মালিক, বৰঞ্চ এইটো দাবী কৰা হৈছে যে নলাটো ওচৰ-চুবুৰীয়াৰ সকলো মাটিৰ পশ্চিম সীমা হিচাপে বিদ্যমান আছিল আৰু প্রতিবাদীয়ে সেই স্থিতি সলনি কৰিব বিচাৰে

আৰু সেয়েহে ইয়াক নিয়ন্ত্রণ কৰিব লাগিব। আপীলকাৰী সফল হ'ব নে নহয় সেয়া যুক্তিৰ সমর্থনত দাখিল কৰা প্রমাণৰ ওপৰত নির্ভৰ কৰিব।

১৪. বিবেচনাৰ বিষয়টো হ'ল জি. এম. চি. আইনত এনে ব্যৱস্থাই অন্তর্নিহিতভাৱে দেৱানী গোচৰ দাখিল কৰাত বাধা দিব নেকি? উক্ত প্রশ্নটোৰ উত্তৰ দিবলৈ শিৱ কুমাৰ চধা বনাম দিল্লী পৌৰ নিগম আৰু অন্যান্য (১৯৯৩) ৩ এছচিচি ১৬১ গোচৰৰ সিদ্ধান্তটো উল্লেখ কৰাটো উপযুক্ত হ'ব যিটো প্রকৃততে বিদ্বান মুনছিফ আদালতেও উল্লেখ কৰিছিল। তাত কৰা প্রাসংগিক বিবেচনাসমূহ তলত দিয়া ধৰণৰ:

> ১১. পুৰণি দিনত বেছিভাগ অধিকাৰ আৰু দায়বদ্ধতাৰ উৎস সাধাৰণ আইনৰ পৰাই বিচাৰি উলিয়াব পৰা গৈছিল। তেতিয়া আইনৰ প্রণয়ন কম আছিল। এনে আইনতো কেৱল অধিকাৰ বা দায়বদ্ধতাৰ সৃষ্টি কৰিছিল কিন্তু প্রতিকাৰৰ বাবে কেতিয়াবাহে মঞ্চ প্রদান কৰিছিল। ইয়াৰ ফলত যিকোনো ব্যক্তিয়ে তেওঁৰ ওপৰত অন্যায় কৰা হৈছে বা তেওঁৰ অধিকাৰ প্রভাৱিত হৈছে বুলি অভিযোগ থাকিলে আইনৰ নীতিত সাধাৰণ দেৱানী আদালতৰ কাষ চাপিব পাৰে যে য'ত অধিকাৰ আছে তাত প্রতিকাৰ আছে । যিহেতু বিভিন্ন আইনত অধিকাৰ বা দায়বদ্ধতা সৃষ্টি কৰাৰ কোনো আভ্যন্তৰীণ প্রতিকাৰৰ ব্যৱস্থা কৰা হোৱা নাছিল, সেয়েহে সাধাৰণ দেৱানী আদালতে বিভিন্ন আইনৰ পৰিপ্রেক্ষিতত অভিযোগসমূহ পৰীক্ষা কৰিবলগীয়া হৈছিল। কল্যাণকামী ৰাষ্ট্রৰ ধাৰণাটোৰ সৈতে এইটো উপলব্ধি কৰা হৈছিল যে কৰ পৰিশোধ, সম্পত্তি নিহিত হোৱাৰ পিছত বাধ্যবাধকতা সৃষ্টি কৰা আৰু নাগৰিকৰ এটা শ্রেণীক অধিকাৰ প্রদান কৰা আইনবোৰ নিজাববীয়াকৈ সম্পূর্ণ সংহিতা হ'ব লাগে। সেই উদ্দেশ্যৰ প্রতি লক্ষ্য ৰাখি আইনসমূহৰ অধীনত মঞ্চ সৃষ্টি কৰা হৈছিল য'ত ক্ষতিগ্রস্ত ব্যক্তিসকলৰ হৈ অভিযোগসমূহ গ্রহণ কৰিব পৰা গৈছিল। উচ্চ কর্তৃপক্ষৰ ওচৰত আপীল আৰু পুনৰীক্ষণৰ ব্যৱস্থাও কৰা হৈছিল।
>
> ১২. তাৰ পিছত এটা প্রশ্ন উত্থাপন হ'ল যে কোনো বিশেষ আইনে অধিকাৰ বা দায়বদ্ধতা সৃষ্টি কৰাৰ লগতে আইনৰ কোনো কর্তৃত্ব অবিহনে এনে অধিকাৰ বলবৎ কৰা বা দায়বদ্ধতা বলবৎ কৰাৰ পৰা সুৰক্ষাৰ বাবেও এটা মঞ্চ প্রদান কৰে নেকি, বা নাগৰিকসকলে আদালতৰ কাষ চাপিব পাৰে নেকি? উল্লেখ কৰিব পাৰি যে বহু বিধিয়ে কিছুমান অধিকাৰ বা দায়বদ্ধতা সৃষ্টি কৰিছে আৰু ইয়াৰ সন্দর্ভত প্রতিকাৰমূলক ব্যৱস্থাও প্রদান কৰিছে। কিন্তু এনে বিধিয়ে নাগৰিকৰ সাধাৰণ আইনৰ অধিকাৰক স্পর্শ কৰা নাই। কিন্তু কিছুমান আইন আছে, যিবোৰে ৰাজহুৱা স্বার্থত নাগৰিকৰ সাধাৰণ আইনৰ অধিকাৰ বা দায়বদ্ধতাও প্রভাৱিত কৰে, যিবোৰ বিদ্যমান অধিকাৰৰ প্রকৃতিৰ আছিল। এই দুবিধ অধিকাৰ বা দায়বদ্ধতাৰ মাজৰ পার্থক্য সূক্ষ্ম কিন্তু একে সময়তে অতি গুৰুত্বপূর্ণ।

২৩. নাগৰিকৰ এটা শ্ৰেণীক সুৰক্ষা প্ৰদানৰ বাবে কৰ আৰোপ কৰা আইন, কল্যাণমূলক আইন আৰু আইনৰ সংখ্যা বৃদ্ধি পোৱাৰ লগে লগে এটা প্ৰৱণতা লক্ষ্য কৰিব পাৰি যে এনে বেছিভাগ আইনে বিভিন্ন কৰ্তৃপক্ষক সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ ক্ষমতা প্ৰদান কৰে আৰু তেওঁলোকে সেই সিদ্ধান্তসমূহ পুনৰীক্ষণ কৰাৰ বাবে আদালতৰ ক্ষমতা সীমিত বা নিষেধ কৰিবলৈ বিচাৰে। ওপৰত উল্লেখ কৰা ৰায়দানসমূহত এই আদালতে দুটা প্ৰশ্নৰ পৰীক্ষা কৰি আদালতৰ অধিকাৰক্ষেত্ৰ নিষেধ কৰাটো বজাই ৰাখিছে - (১) যিটো অধিকাৰ বা দায়বদ্ধতাৰ সন্দৰ্ভত অভিযোগ কৰা হৈছে, সেই অধিকাৰ বা দায়বদ্ধতা কোনো আইনৰ অধীনত সৃষ্টি কৰা হৈছিল নেকি আৰু ই পূৰ্বতে থকা কোনো সাধাৰণ আইনৰ অধিকাৰৰ সৈতে সম্পৰ্কিত নাছিল নেকি ? (২) এনে অধিকাৰৰ উলংঘা বা এনে আইনৰ অধীনত দায়বদ্ধতা আৰোপ কৰাৰ সন্দৰ্ভত অভিযোগৰ প্ৰতিকাৰৰ বাবে প্ৰদান কৰা ব্যৱস্থা পৰ্যাপ্ত আৰু সম্পূৰ্ণ আছিল নেকি ?

২৪. কিন্তু পৰিস্থিতি বেলেগ হ'ব য'ত কোনো বিধিৰ উদ্দেশ্য হৈছে পূৰ্বতে থকা সাধাৰণ আইনৰ অধিকাৰ এটাক বাধা দিয়া আৰু কৰ্তন কৰা আৰু এনে বিধিৰ অধীনত গৃহীত আদেশৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিকাৰৰ ক্ষেত্ৰত যিমানদূৰলৈকে আদালতৰ অধিকাৰক্ষেত্ৰ নোহোৱা কৰা। এনে ক্ষেত্ৰত আদালতে এই প্ৰশ্নটো পৰীক্ষা কৰাৰ সময়ত অধিক সতৰ্ক হ'ব লাগিব যে পৰ্যাপ্ত প্ৰতিকাৰমূলক ব্যৱস্থা প্ৰদান কৰা হৈছে নে নাই, যাৰ সন্মুখত ক্ষতিগ্ৰস্ত ব্যক্তিয়ে তেওঁৰ অভিযোগ উত্থাপন কৰিব পাৰে। কাটিকাৰা চিন্তামণি দোৰা বনাম গুণতেড্ডী আন্নামনাইডু [(১৯৭৪) ১ এছচিচি ৫৬৭ : এআইআৰ ১৯৭৪ এছচি ১০৬৯] গোচৰত এই আদালতে আড্ডাঙ্কি থিৰুভেংকটা থাটা দেশিকা চাৰিউলু বনাম অন্ধ্ৰ প্ৰদেশ ৰাজ্য [এআইআৰ ১৯৬৪ এছচি ৮০৭] গোচৰৰ উল্লেখ কৰি কয়: (এছচিচি পৃ- ৫৭৯, দফা ৩৫)

এইটো প্ৰাসংগিকভাৱে সংযোগ কৰা হৈছিল যে দেৱানী আদালতৰ অধিকাৰক্ষেত্ৰৰ এই বাদ দিয়াটো দুটা সীমাবদ্ধতাৰ অধীনত হ'ব। প্ৰথমতে, দেৱানী আদালতৰ এনে ক্ষেত্ৰত তদন্ত কৰাৰ অধিকাৰ আছে য'ত আইনখনৰ বিধানসমূহ মানি চলা হোৱা নাই বা বিধিগত ন্যায়াধিকৰণে ন্যায়িক প্ৰক্ৰিয়াৰ মৌলিক নীতি অনুসৰি কাম কৰা নাই। দ্বিতীয়টো হ'ল বিধিগত ন্যায়াধিকৰণৰ ক্ষমতা কিমানদূৰলৈকে একচেটিয়া সেয়া নিৰ্দিষ্ট কৰা। কোনো বিশেষ গোচৰ ওপৰৰ শ্ৰেণীবোৰৰ প্ৰথম বা দ্বিতীয় শ্ৰেণীৰ ভিতৰত পৰে নেকি সেই প্ৰশ্নটো নিৰ্ভৰ কৰিব আইনখনৰ উদ্দেশ্য আৰু ইয়াৰ সাধাৰণ আঁচনিৰ ওপৰত, স্থাপন কৰা ন্যায়াধিকৰণক ন্যস্ত কৰা তদন্তৰ পৰিসৰ আৰু অন্যান্য প্ৰাসংগিক কাৰকৰ সৈতে সংযুক্ত কৰি লোৱা।

এইটো কোৱা হৈছিল যে ১৯০৮ চনৰ আইনৰ ধাৰা ৩(২)(ঘ)ৰ অধীনত কিছুমান সম্পত্তিক সম্পত্তি হিচাপে ৰখা নিষ্পত্তি বিষয়া/ন্যায়াধিকৰণৰ সিদ্ধান্ত বাতিল বুলি ঘোষণা কৰাৰ বাবে কৰা এটা মোকৰ্দমা, এই ভিত্তিত বজাই ৰাখিব পৰা আছিল যে গোচৰীয় মাটিটো এখন ইনাম গাঁও নহয়। পাইক্স গ্ৰেনাইট কোম্পানী লিমিটেড বনাম গৃহ নিৰ্মাণ আৰু স্থানীয় চৰকাৰ

মন্ত্রালয় [(১৯৬০) এ চি ২৬০] গোচৰত আপীলকাৰীসকলে চহৰ আৰু পৰিকল্পনা আইন, ১৯৪৭ৰ অধীনত পৰিকল্পনা অনুমতি লাভ নকৰাকৈয়ে তেওঁলোকৰ মাটি খনন কৰাৰ বাবে তেওঁলোকৰ সাধাৰণ আইনৰ অধিনৰ অধিকাৰ ঘোষণা কৰিব বিচাৰিছিল। সেই সন্দর্ভত কোৱা হৈছিল:

১৯৪৭ চনৰ আইনখনে আপীলকাৰী কোম্পানীটোক শিলৰ খননৰ কোনো নতুন অধিকাৰ দিয়া হোৱা নাই।তেওঁলোকৰ অধিকাৰ সাধাৰণ আইনৰ অধিকাৰ, আৰু একমাত্ৰ প্ৰশ্নটো হ'ল ইয়াক কিমান দূৰলৈ লৈ যোৱা হৈছে। তেওঁলোকে এই আইনৰ অধীনত দাবী নকৰে যদিও ইয়াৰ প্ৰযোজ্যতাক অস্বীকাৰ কৰে আৰু সেই কথা নিশ্চিত কৰা ঘোষণা বিচাৰে ।

২৫. আদালতৰ ক্ষমতাৰ ওপৰত বাধা আৰোপ কৰা স্বত্বেও এনে আইনৰ অধীনত গৃহীত আদেশসমূহক ন্যায়িক প্ৰশ্নৰ ওপৰত পৰীক্ষা কৰিব পাৰি। উদাহৰণস্বৰূপে: বিভিন্ন ৰাজ্যৰ বিভিন্ন আইনৰ অধীনত ৰাজহুৱা ভূমিৰ পৰা বেদখল আঁতৰোৱাৰ বাবে বিশেষ যন্ত্রপাতি প্ৰদান কৰা হৈছে আৰু এনে আইনৰ অধীনত গঠিত এনে বিশেষ ন্যায়াধিকৰণ বা কৰ্তৃপক্ষই গৃহীত কৰা আদেশৰ সন্দর্ভত আদালতৰ অধিকাৰক্ষেত্ৰ নিষেধ কৰা হৈছে। তথাপিও এই আবেদনৰ ভিত্তিত আদালতৰ সন্মুখত গোচৰ দাখিল কৰিব পাৰি যে বিবাদিত মাটিখিনি আইনখনত দিয়া ৰাজহুৱা ভূমিৰ সংজ্ঞাৰ অর্থৰ ভিতৰত ৰাজহুৱা ভূমি বুলি গণ্য কৰা নহ'ব, আৰু সেয়েহে ইয়াৰ বিধানসমূহ প্ৰযোজ্য নহ'ব।

১৫. ইয়াৰ উপৰিও এই আদালতে ৰমেশ গোবিন্দ্রম বনাম সুগ্রা হুমায়ুন মির্জা ৰাকফ (২০১০) ৮ এছচিচি ৭২৬ গোচৰত ৰাকফ আইন, ১৯৯৫ চনৰ ৰাকফ আইনৰ ধাৰা ৮৫ৰ অধীনত দেৱানী আদালতৰ বাধা পৰীক্ষা কৰোতে পৃথক কৰা হৈছিল যে এই বাধা কেৱল আইনখনৰ ধাৰা ৬, ৭ আৰু ৮৩ৰ অধীনত থকা বিষয়সমূহৰ ক্ষেত্রতহে প্ৰযোজ্য। ৰায় দিয়া হৈছিল যে দেৱানী আদালতত গোচৰ অন্য সকাহৰ বাবে বজাই ৰাখিব পৰা যায় যদিহে বিবাদটো ন্যায়াধিকৰণে বিচাৰ কৰা ক্ষমতাৰ ভিতৰত নপৰে। এইদৰে আইনখনৰ অধীনত ক্ষেত্রাধিকাৰৰ বাধা থকাৰ পিছতো সেই সীমিত বিবাদৰ বাহিৰে বাকী সকলো বিষয় দেৱানী আদালতে শুনানি ল'ব পাৰে। প্ৰাসংগিক বিবেচনা তলত দিয়া ধৰণৰঃ-

৮. ৰাকফ আৰু ইয়াৰ সৈতে জড়িত বিষয়সমূহ দীৰ্ঘদিন ধৰি ৰাকফ আইন, ১৯৫৪ৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হৈছিল। কিন্তু উক্ত পূৰ্বৰ আইনখনৰ কাম-কাজত বিশেষকৈ ৰাকফ ব'ৰ্ডসমূহ, ব্যক্তিগত ৰাকফ পৰিচালনাৰ ওপৰত অধীক্ষক আৰু নিয়ন্ত্রণৰ ক্ষমতাৰ অভাৱৰ বাবে এই বিষয়ত নতুন আইন প্ৰণয়নৰ প্ৰয়োজনীয়তা অনুভৱ কৰা হৈছিল। ১৯৫৪ চনৰ আইনখনৰ বাৰে বাৰে সংশোধনীৰ ফলত বিবেচনাৰ বাবে উত্থাপিত হৈ থকা প্ৰশ্নসমূহৰ ফলপ্রসূ উত্তৰ প্ৰদান কৰাত ব্যর্থ হোৱাৰ বাবে সংসদে ৰাকফ আৰু ইয়াৰ সৈতে জড়িত বা আনুষংগিক

বিষয়সমূহৰ উন্নত প্ৰশাসনৰ বাবে ৰাকফ আইন, ১৯৯৫ৰ ৰূপত এক বিস্তৃত আইন প্ৰণয়ন কৰিবলগীয়া হৈছিল।

১৬. উপৰোক্ত পৰিস্থিতিত, এই গোচৰটো বিচাৰ কৰোতে দেখা যায় যে ২৪৬, ২৪৭ আৰু ২৪৮ নং ধাৰাত পৌৰসভাৰ নলাৰ সৈতে সংযুক্ত নলাসমূহৰ মালিকীস্বত্ব আৰু ব্যৱহাৰৰ ধৰণ সম্পৰ্কে উল্লেখ কৰা হৈছে আৰু আয়ুক্তক নলাৰ মালিকক বাধ্য কৰিবলৈ ক্ষমতা দিয়া হৈছে যাতে আন এজন মাটিৰ মালিকক একেটা নলা ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ অনুমতি দিয়ে, উক্ত বিধানসমূহক আৰ্জিত দাবী কৰা ধৰণে নলাটোৰ ব্যৱহাৰৰ বৰ্তমানৰ অধিকাৰ ঘোষণা কৰাৰ সৈতে জড়িত গোচৰ গ্ৰহণ কৰিবলৈ দেৱানী আদালতৰ ওপৰত স্পষ্ট বা অন্তৰ্নিহিত বাধা হিচাপে বিবেচনা কৰিব নোৱাৰি।

১৭. আচলতে আৰ্জিত আপীলকাৰীয়ে দাবী কৰা ধৰণে মাটি ক্ৰয় কৰা তাৰিখত নলাৰ অস্তিত্ব আৰু একেখিনি সময়ছোৱাত ব্যৱহাৰ কৰাটো এটা বিষয় যিটো গোচৰত দাখিল কৰা সাক্ষ্যৰ ভিত্তিত প্ৰমাণ কৰিব লাগিব। যদি প্ৰতিবাদীয়ে নলটোৰ মালিকীস্বত্ব প্ৰমাণ কৰে তেন্তে জিএমচি আইনৰ ধাৰা ২৪৬, ২৪৭, আৰু ২৪৮ আপীলকাৰীক সহায় হব পাৰে। আপীলকাৰীয়ে সকাহৰ বাবে আয়ুক্তৰ কাষ চাপিব পাৰিলেহেঁতেন, কিন্তু যদিহে তেওঁলোকে নলাটোৰ মালিকীস্বত্ব গ্ৰহণ কৰিলেহেঁতেন। যদি আয়ুক্তই বিচৰা সকাহ অস্বীকাৰ কৰে, তেন্তে আপীলকাৰীয়ে এতিয়াও আদালতৰ পৰা সহায় বিচাৰিব পাৰে। জিএমচি আইনৰ ৪৩৮ নং ধাৰাত প্ৰতিবাদীৰ অধিবক্তাই আপীলৰ কথা উল্লেখ কৰিছিল, কিন্তু এই গোচৰত এইটো উপযুক্ত নহয়। এই গোচৰত বিচৰা সকাহ পক্ষসমূহৰ মাজত হোৱা আন্তঃবিবাদত ঘোষণামূলক সকাহৰ প্ৰকৃতিৰ। জিএমচি আইনৰ অধীনত বিধিগত কৰ্তৃপক্ষই প্ৰদান কৰা বিবেচনা সাৰাংশ প্ৰকৃতিৰ গোচৰ। তদুপৰি, প্ৰদান কৰা আপীলটো আয়ুক্তই জাৰি কৰা যিকোনো জাননী বা গ্ৰহণ কৰা বা প্ৰস্তাৱিত ব্যৱস্থা সম্পৰ্কীয়, যিয়ে কাৰ্যতঃ কেৱল নলাৰ মালিককহে আপীলৰ প্ৰতিকাৰ প্ৰদান কৰে যাৰ বিৰুদ্ধে ব্যৱস্থা প্ৰস্তাৱ কৰা হৈছে।

১৮. ইয়াৰ উপৰিও ইতিমধ্যে উল্লেখ কৰা অনুসৰি এই গোচৰটোত আৰ্জিত আৰু প্ৰাৰ্থনাত উল্লেখ কৰা বক্তব্যসমূহে প্ৰকাশ কৰে যে আপীলকাৰীয়ে প্ৰতিবাদকাৰীৰ মালিকানাধীন নলাটোৰ ওপৰত অধিকাৰ দাবী কৰিব খোজা নাই আৰু জিএমচিৰ নলা সন্দৰ্ভত কোনো বিষয় উত্থাপন হোৱা নাই। কিন্তু উত্থাপন কৰা গোচৰটো হ'ল যে আপীলকাৰী শ্ৰীমতী সুৱালা দেৱী আৰু প্ৰতিবাদীৰ মাটিবোৰ পৰস্পৰে সংলগ্ন যিবোৰ মোকৰ্দমা সূচী হিচাপে দেখুওৱা হৈছে 'ক' 'খ'

আৰু 'গ' মাটি আৰু আপীলকাৰীৰ মাটিৰ পৰা আৰম্ভ কৰি মাটিৰ পশ্চিম দিশত এটা নলা আছে, যিটো সীমা হিচাপে দেখুওৱা হৈছে আৰু ই জিএমচিৰ নলালৈ পানী প্ৰবাহিত কৰাত সহায় কৰে। গতিকে এনে সকাহ নিষিদ্ধ হ'ব পৰা প্ৰমাণৰ ভিত্তিত মোকৰ্দমাটোত বিবেচনা কৰিব লাগে। গতিকে এনে সকাহ কোনো আইনৰ অধীনত নিষিদ্ধ নহয়।

১৯. ওপৰৰ কথাখিনিৰ পৰা এইটো স্পষ্ট যে উচ্চ ন্যায়ালয়ে বিষয়টোৰ এই দিশসমূহ লক্ষ্য নকৰাকৈয়ে দেৱানী প্ৰক্ৰিয়া সংহিতাৰ আদেশ ৭ নিয়ম ১১(ঘ)ত থকা বিধানসমূহ ভুলকৈ প্ৰয়োগ কৰি আৰ্জি নাকচ কৰিছে, কিন্তু এই গোচৰৰ তথ্যত কোনো আইনৰ অধীনত কোনো স্পষ্ট বা অন্তৰ্নিহিত বাধা নাই। আনহাতে, বিজ্ঞ মুনছিফ আদালতে ১৬.১১.২০১৩ তাৰিখে স্বত্ব গোচৰ নং ৩৩৪/২০১১ত আদেশ জাৰি কৰি গোচৰটো গ্ৰহণযোগ্য বুলি ধৰি লোৱাটো ন্যায্য আছিল।

২০. ফলস্বৰূপে, গুৱাহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ে চি আৰ পি নং ১২৮/২০১৪ ত ০৬/০৬/২০১৪ তাৰিখে জাৰি কৰা আদেশ বাতিল কৰা হয়। স্বত্ব গোচৰ নং ৩৩৪/২০১১ গুৱাহাটীস্থিত কামৰূপৰ বিদ্বান মুনছিফ আদালত নং ২ ৰ ফাইলত বাহাল ৰখা হয়। ইয়াত পক্ষসমূহে কোনো জাননী অবিহনে হাজিৰ হোৱাৰ প্ৰথম তাৰিখ হিচাপে ০১/০৯/২০২১ তাৰিখে বিদ্বান মুনছিফৰ সন্মুখত হাজিৰ হ'ব লাগিব, তাৰ পিছত গোচৰটো ইয়াৰ গুণাগুণৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি বিবেচনা কৰা হ'ব।

২১. সেই অনুসৰি খৰচৰ ক্ষেত্ৰত কোনো আদেশ নোহোৱাকৈ আপীল মঞ্জুৰ কৰা হৈছে।

২২. যদি অইন কিবা আবেদন বিচাৰাধীন হৈ আছে সেইবোৰ নিষ্পত্তি কৰা হ'ব।

.....ন্যায়ধীশ

(হেমন্ত গুপ্তা)

.....ন্যায়ধীশ

(এ.এছ. বোপান্না)

নতুন দিল্লী,

১০ আগষ্ট, ২০২১

Translated by using AI, created by IIT, Guwahati

DISCLAIMER

"The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation".

(“স্থানীয় ভাষালৈ অনুদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাবে অন্য ক্ষেত্রত অনুদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহ’ব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয় কামৰ লগতে ৰায়ৰ কার্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্রতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৱেই সঠিক বিবেচিত হ’ব।”)